

„tapasztalatai is igazolják”, mondja Yu Funian, aki szerint a kimagasló hallgatók oktatókká képzésével létre lehetne hozni a „kínai orvoslás európai gyógyító-kutató központját” is.

„Minden lobbitevékenységünk erre irányul, de ehhez újabb jogszabályok megalkotására van szükség. Természetes, hogy például ha valaki nem végzi el a tanárképzőt, nem állhat ki a katedrára – márpe-

dig az országban a legmagasabb szintű szakfelügyeleti rendszer; a Semmelweis Egyetemen pedig létrejöhetne egy gyakorlóhelyül szolgáló kórház” – magyarázza a dékán, aki a Semmelweis Egyetem céljainak megvalósulási esélyeit firtató kérdésünkre

Ennek elsőként az oktatási hivatalnak kell engedélyeznie a kihelyezett képzés elindítását, csak ezután dönthet a honosításról az oktatási és az egészségügyi tárca. Valamikor.

Kovács Bálint

Virtuális szülők Magyarországon

CNN-effektus

Havi pár ezer forintból egyszerre javíthatunk egy gyermek helyzetén és a lelkiismeretünkön, a dolog pedagógiai üzenete pedig jóval hatásosabb, mintha az állatkertből egy tevét vennénk a nevünkre. Távoli országokba könnyebb szponzort találni, mint itthonra.

■ Szkeptikus és elszemélytelenedett világunkban a jótékony új utakat keres, hogy mozgásban tartsa fantáziánkat és folyószámlánkat. A nagy nyugati segélyszervezeteknél a kilencvenes években született a jelképes vagy táv-örökbefogadás, amikor egy szegény országban élő gyermek rendszeres támogatásával tiszteletbeli szülővé válunk. A pénz nem védencünk vagy családtagjai kezébe, hanem egy árvaházhoz, iskolához kerül. A célzott támogatás igen népszerű, mert a testet öltött problémához könnyebb érzelmileg viszonyulni, az eredmény pedig kézzel fogható:

napi száz forint fedezi

egy afrikai fiatal tanítási költségeit, egy ázsiai árva étkeztetését. Az adományozó a számítógépe mellől is nyomon követheti védenca fejlődését, de levelezhet vele, és akár el is utazhat hozzá. Itthon mintegy fél tucat szervezet majd hat-ezer „szülő” tart számon, akik évente mintegy kétszázmillió forintot küldenek négy kontinens rászorulóinak. Az interneten keresztül is intézhető, adóból levonható gyermektámogatás a külföldre irányuló hazai magánadományozás zászlóshajója.

Pinkóczy Barka szobrász a Kongói Demokratikus Köztársaságban és Etiópiában aktív Afrikáért Alapítvány révén három évvel ezelőtt lett nevelőszülő. Barátjával a most ötéves Israelt weboldal-

ról (www.afrikaert.hu) választották, ahol a támogatható gyerekek körülményeiről és ambícióiról is találunk információt. Israel szülei AIDS-ben haltak meg, azóta az alapítvány kinshasai árvaházában él. „Nagyon közel áll hozzánk, sokat gondolunk rá, a fényképe ott az asztalon. Úgy kezeljük, mintha velünk lenne, csak elutazott volna.” Barkának eddig nem sikerült teherbe esnie, az itthoni örökbefogadással járó hercehurcához nem volt kedve, anyai érzelmei így a kongói kisfiút illetik. „Tudom, furcsának tűnhet a távolból szeretni valakit, de a kinti önkéntesek elbeszéléseiből fokozatosan körvonalazódott egy karakter, a fényképekből lassan valóság lett. Egyre jobban szeretem, amikor valami baja van, rohannék megvigasztalni, miközben azt is tudom, hogy nem szabad ezt túlpörögni.” A lány és barátja lefényképezték, lerajzolták magukat, leveleket egyelőre a kinti nevelők olvassák fel Israelnek. Nemsokára csomagot postáznak, amiben ruha, készségfejlesztő játék és iskolaszer lesz. „Kivágott ruhát, miniszoknyát nem hordanak az ottani fiatalok, ahogy a meleg öltözékről is lebeszélünk mindenkit. Előfordul, hogy a gyerekek vagy rokonaik megszédülnek, és nagyon drága ajándékokat kérnének magyar szüleiiktől. Ebbe nem szabad belemenni, egy csomó hasznos holmi viszont nagyon jól jön” – magyarázza France Mutumbo, az alapítvány tíz éve Magyarországon élő vezetője. Ma a szervezet ötszáz fős

hazai támogató bázisa fedezi a kinshasai szegényegyedben található kisebb árvaház és egy nagyobb iskola működési költségeinek döntő részét. Barkáék hosszú távra terveznek. Az alapítvány által nyitott számlán Israel felnőtt életére tesznek félre pénzt, most épülő házukban az egyik szobát neki rendezik be, hátha a fiú egyszer majd eljön hozzájuk. Barka közben egy kongói útra spórol, és intenzíven tanul franciául, szeretné már idén magához ölelni fekete kisfiát.

Szekeres P. Mónika, a *Nők Lapja* újságírója megjárta Libériát, és találkozott a tizenéves muszlim kislánnyal, aki családjuk támogatásával kezdhetne el alapfokú tanulmányait az Afro-aid Egyesület által szponzorált iskolában. „Három éve azért vágtunk bele a férjemmel, hogy segítsünk Isattának, de közrejátszott ebben az is, hogy a felelősségvállalással kapcsolatos kérdésekben gyerekeink szemében hitelesek akarunk lenni.” Először levelet küldtek Monroviába, de a válaszlól kiderült, hogy egy tanár írta, Isatta még csak akkor kezdett a betűkkel ismerkedni. A találkozás sem volt katartikus élmény, a lány nagyon elfogódott volt, de

a mamájával hosszasan

elbeszélgettek, és sok mindent megtudtak egymás világról. Az út egyébként is számos meglepetéssel szolgált. „Egy dolog olvasni róla, és más látni, milyen egy polgárháborúból kikecmergett, nyomorgó ország, ahol nincs közlekedés, közigazgatás, orvos, ivóvíz vagy iskola.” Mónika azóta bicskanyitogató közhelynek tartja, hogy az ottani emberek „szegények, de boldogok” lennének, szerinte ez csak a felelősség hátráltatása. „Éhesek és idegesek, mert reggel fogalmuk sincs, lesz-e este enniavalójuk. Kiszámoltam, hogy a kislányom bébiétele otthon annyiba kerül, mint egy libériai egy napi keresete. Emberek milliói esélyt sem kapnak, és ez igazságtalan.” Bár Afrika jövőjével kapcsolatban nem lett optimista, támogatásukat mégsem tartja kidobott pénznek. „A nőknek ott nagyon nehéz. Ha Isatta megtanul írni, olvasni, számolni, kevésbé lesz kiszolgáltatott. Az iskolában kap melegeket enni, és vigyáznak rá. Libériában nincs közigazgatás, de a diákoknak vannak papírjaik, őket

számon tartják, és ezt azok a bűnözők is tudják, akik gyerekekre vadásznak. Hogy mi lesz veled, ha felnő, nem tudom, de mi szeretnénk még sokáig támogatni.”

Szabó Edinát régóta érdekelte Afrika története és kultúrája, a bankszektorban dolgozó fiatal nő végül olyan filmek, mint a *Hotel Ruanda* és a *Véres gyémántok* hatására aktivizálódott. Mivel maga is épp a pályaválasztással volt elfoglalva, úgy döntött, hogy egy diákot fog szponzorálni. „Főiskolai fekete csoporttársaim is azt mondták, hogy Afrikában a legjobb befektetés az oktatás. Kongóban, ahová pénzt küldök, tíz gyerekből jó, ha négy jár iskolába. Nem volt könnyű dönteni, végül egy sokgyerekes családból származó lányt választottam, mert nekik a legkisebb az esélyük. A havi kétezeröttszáz forintos támogatás nem vágott a földhöz régebben sem, legfeljebb kicsit ritkábban mentem műkörmöshöz.” Edina nem tartja a kapcsolatot a gyerekekkel, nem tudja felmérni ugyanis, hogy az milyen hatással lenne a fejlődésére. „Azért persze sokszor eszembe jut, az utalás mindig fontos nap.” A családnak, barátoknak alapvetően tetszett, amit csinál, de volt, aki megkérdte, miért nem inkább itthon segít. „Ez szerintem nem vagyok, én a hazai Vöröskeresztnek is tagja vagyok. Aki szolidáris Afrikával, valószínűleg a magyar problémákra is érzékeny. Ráadásul ott havi pár ezer forint életet menthet.” Bencének egyéb indoka is van, miért egy kis afrikai missziót támogat. „Ha itthon adok bárkinek száz forintot, az két héten belül postán eláraszt legalább ezer forint értékű marketingmarhasággal, hogy adjak még egy kicsit, és amikor sikertelen ez a fajta propaganda, akkor felhívják, hogy miért nem adok, pedig ők szépen kérték. Másrészt sajnos rengeteg példát láthattunk, hogy az adományok az alapítvány kuratóriumának A6-os Audijához, bőr ülőgarnitúráihoz keltek.”

A legnagyobb örökbefogadási programot működtető Baptista Szeretetszolgálat nem tudott elég támogatót szerezni hazai gyermekétkeztetési missziójához, de ennek nem a bizalmatlanság az oka. „Ez a CNN-effektus. Az működik, ami sokszerűen hat, és a csapból is folyik. Haiti kapcsán két hét alatt tízszer annyi támogatót szerezünk, mint a Dél-Dunántúlra két év alatt” – mondja Gál Dávid, a Fogadj örökbe! program vezetője (www.fogadjorokbe.hu). Gál szerint a magyar szegénység egyébként is az ingerküszöb alatt van; sokan gondolják, hogy a tűzoltás kizárólag a mindenkori kormány dolga, de olyanok is akadnak, akik a szegények között felülreprezentált roma gyerekeket nem szponzorálnák. A baptisták tíz éve indították a táv-örökbefogadást egy kambodzsai árvaház átvételekor, amit még a szocialista Magyarország hozott létre a délkelet-ázsiai országban. A 2003-as iráni földrengés és a Srí Lanka-i cunami rengeteg gyerektámogatót mozgott meg, de a katasztrófákkal járó együttérzeshullám sokszor hamar lecsillapodik. A jelentkezők tíz-húsz százaléka az első csekket sem kül-

SZEKERES P. MÓNIKA ISATTA SOMBAIVAL

di el, negyedük az első évben lemorzsolódik, persze elkötelezett emberekből sincs hiány. A baptistáknál ötezer örökbefogadó küld havi rendszerességgel háromezer forintot tizenkét országba.

Az adományozási kedv nem az emberek pénzügyi helyzetétől függ, a bérből és fizetésből élő

alsó középsztály

zsebe nyílik meg a legkönnyebben – állítják a megkérdezett szervezetek. Az örökbefogadók között a nők vannak többségben, sok a gyeseen lévő kismama, a pedagógus, a nyugdíjas, a fiatal házaspár, de iskolás csoportok, munkahelyi kollektívák, cégek és celebek is akadnak. „A donorkorok egészségesen bizalmatlanok” – mondta az adományok felhasználásával kapcsolatos kételyekről Borbély Emese, a Kenyában működő Taita Alapítvány elnöke (www.taita.info), ahol a negyven támogató átláthatósággal kapcsolatos igényeivel külön önkéntes foglalkozik. „Ez alapvetően bizalmi és nem szerződéses viszony, de számos kontrollmechanizmus létezik” – tudtuk meg a baptisták programvezetőjétől. A szervezetet itthon az APEH mellett a Magyar Államkincstár, a Vám- és Pénzügyőrség ellenőrzi, uniós finanszírozású külföldi projekteknél ernyőszervezetük képviselői mellett brüsszeli bürokraták is megjelennek. A civilek közhasznúsági jelentést készítenek, weboldalaikra beszámolókat, fényképeket tesznek fel, és rendszeresen tudósítanak a gyerekek iskolai előmeneteléről. A szegénygyerekek iskoláiban azonban nagy a fluktuáció, gyerekek jönnek és mennek, mert munkába kell állniuk, költözik a család, vagy egyszerűen elfogy a lelkesedés. „Ilyenkor igyekszünk minél hamarabb értesíteni a támogatót, de a legtöbben nem szállnak ki, csak valaki mást kezdenek segíteni” – mondta Mutumbo Angelika, France magyar származású felesége. Az Afrikáért Alapítvány ar-

ra buzdítja a „szülőket”, hogy menjenek, és nézzék meg, mire költik a pénzüket. Az úgynevezett humanitárius turizmus első csoportja már vizsgálja is tért Afrikából. Angelika szerint a támogatások hasznosulásának legfőbb biztosítéka, ha a szervezet munkatársai, önkéntesei a helyszínen felügyelik a beruházásokat.

Van azonban olyan vélemény is, hogy a segítség mindenképp többet árt, mint használ. „Afrika a segélyezés miatt is tart ott, ahol tart. Az emberek nem tudnak, nem akarnak belegondolni, mit tehetnének magukért. Kialakult egy feltételes reflex, hogy ha fehéreket látnak, pénzt kérnek, vagy azt firtatják, mit akarnak elvégezni helyettük. Az ilyen programok bátorítják, jobb esetben konzerválják ezt a mentalitást. Egyébként is miért kéne ásványkincsekben gazdag országokba nekünk pénzt talicskázni?” – kérdezi egy örökbefogadási programban megfordult önkéntes, aki szerint inkább arra lenne szükség, hogy a helyiek megtanulják megszervezni magukat. Borbély Emese úgy látja, hogy munkájuk tűzoltás, ahol nem lehet mérlegelni. „Az éhezőt előbb meg kell etetni, utána lehet bármire megtanítani.” Szabó Edina nem vitatja, hogy a segélyfüggőség rossz hatással van a szegény országok fejlődésére, de szerinte az oktatás fejlesztése épp ez ellen hat. A fejlesztésfilozófiai dilemma a baptistákat is foglalkoztatja, Srí Lanka-i programjukat legalábbis úgy alakították, hogy majd a helyi erőik működtessék tovább.

Hogy a magyar segítséggel felcseperedő fiatalok később hazájuk hasznára válnak-e, vagy éppen elvándorlásukat készítjük elő, az a Taita Alapítvány vezetője szerint könnyen megjósolható. „Ha a megszerzett tudás révén perspektívát adunk, szakmához segítjük őket, biztos, hogy sokkal szívesebben maradnak otthon. Útra kelni a legelkeseredettebbek szoktak.”

Linder Bálint